

PROCEDURY BEZPIECZEŃSTWA
W
Publicznej Szkole Podstawowej
w Porąbce Uszewskiej

*Publiczna Szkoła Podstawowa
im. Władysława Reymonta
w Porąbce Uszewskiej*

PODSTAWY PRAWNE

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ustawa z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych
3. Ustawa Prawo Oświatowe 14 grudnia 2016r.
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii
5. Kodeks postępowania karnego.
6. Kodeks Rodzinny.
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2017 r.,poz. 703); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z2017 r., poz. 1591); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. z 2017 r., poz. 649).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2017 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1534)
9. Statut Publicznej Szkoły Podstawowej w Porąbce Uszewskiej.

Spis zagrożeń i procedur	strona
Kontakty z rodzicami	7
Wygląd zewnętrzny	7
Zmienne obuwie	8
Zwalnianie uczniów z lekcji w trakcie ich trwania	8
Zwalnianie uczniów na zawody sportowe, konkursy przedmiotowe i inne konkursy organizowane przez szkołę	8
Uskarżanie się ucznia na zły stan zdrowia	8
Używanie telefonów komórkowych	9
Wagary	9
Ucieczki grupy uczniów z zajęć lekcyjnych	10
Fałszowanie dokumentów	10
Używanie e-papierosów oraz inhalatorów nikotyny	11
Palenie papierosów	11
Niszczenie mienia	11
Agresja słowna , zastraszanie	12
Wyłudzenie pieniędzy	12
Pobicia, bójki	12
Kradzież	13
Podejrzenie o posiadanie narkotyków	13

Procedury bezpieczeństwa
w Publicznej Szkole Podstawowej w Porąbce Uszewskiej

Znalezienie przez nauczyciela lub pracownika obsługi substancji przypominającej wyglądem narkotyk	13
Postępowanie z uczniem podejrzanym o posiadanie substancji psychoaktywnych	14
Podejrzenie, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających	14
Samookaleczenie, próby samobójcze	15
Posiadanie niebezpiecznych przedmiotów	15
Znalezienie na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych i niebezpiecznych substancji	15
Cyberprzemoc	15
Niebieska karta	17
Zgłoszenie się do szkoły po dziecko nietrzeźwego rodzica	18
Postępowanie w przypadku podejrzenia występowania wszawicy w szkole	19
Postępowanie wobec ucznia chorego w szkole	20
Postępowanie wobec ucznia, który uległ wypadkowi na terenie szkoły	20
Występowanie przypadku pedofilii w szkole	23
Rozpowszechnianie pornografii w szkole przez ucznia	24
Przypadek prostytucji w szkole lub wśród uczniów	24
Przypadek niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole	25
Popęlnienie przez ucznia czynu karalnego	26
Przypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego	27

Procedury bezpieczeństwa
w Publicznej Szkole Podstawowej w Porąbce Uszewskiej

Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych	28
Naruszenie prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły	30
Zagrożenie dla zdrowia dziecka w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu	32
Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie	33
Seksting, prowokacyjne zachowanie i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich	35
Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwych reklam	37
Łamanie prawa autorskiego	38
Zagrożenie bezpieczeństwa technicznego w sieci, komputerów i zasobów on-line	40

Kontakty z rodzicami -procedura ogólna na wypadek zdarzenia.

1. Kontakty rodziców (opiekunów) z nauczycielami przebiegają według ustalonego i podanego na początku roku szkolnego uwzględniającego różnorodne formy:
  - ogólne zebrania z rodzicami,
  - wywiadówki;
  - spotkania indywidualne.
2. Rodzice (opiekunowie), w razie potrzeb wynikających z aktualnej sytuacji, mają możliwość kontaktów dodatkowych, poza ustalonym harmonogramem. Powinni oni wcześniej ustalić z nauczycielem termin i miejsce takiego spotkania.
3. Miejscem kontaktów nauczycieli z rodzicami jest wyłącznie szkoła.
4. W sytuacjach uzasadnionych wychowawczo nauczyciel organizuje spotkanie indywidualne z rodzicami (opiekunami) w uzgodnionym terminie.
5. O ewentualnej zmianie terminu spotkań z rodzicami (prawnymi opiekunami), wychowawca jest zobowiązany poinformować ich telefonicznie, co najmniej z 2-dniowym wyprzedzeniem, podając datę, miejsce i godzinę spotkania.
6. W przypadku utrudnionych kontaktów z rodzicami wychowawca zobowiązany jest do zastosowania pisemnej formy korespondencji.

Wygląd zewnętrzny

Założenia:

1. Uczeń Publicznej Szkoły Podstawowej w Porąbce Uszewskiej powinien wyglądać czysto, skromnie i schludnie.
2. Zabrania się noszenia na terenie szkoły czapek i kapturów.
3. Zabrania się przychodzenia do szkoły w wyzywającym makijażu.

Procedury:

1. W przypadku jednorazowego złamania zakazu uczeń otrzymuje upomnienie ustne.
2. Za drugim razem nauczyciel wpisuje informację do zeszytu uwag.
3. O kolejnym złamaniu zakazu wychowawca informuje rodziców, a uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.

Uwaga: Nauczyciel ma prawo żądać od ucznia oddania nakrycia głowy, które może zostać odebrane przez rodziców lub prawnego opiekuna.

Obuwie zamienne

Założenia:

Uczeń na terenie szkoły ma obowiązek zmieniać obuwie

Procedury:

1. W przypadku jednorazowego złamania zakazu uczeń otrzymuje upomnienie ustne.
2. Za drugim razem informacja o braku obuwia zmiennego zostaje wpisana do klasowego zeszytu spostrzeżeń.
3. Uczeń, który kolejny raz nie zmienił obuwia, zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.

Zwalnianie uczniów z lekcji w trakcie ich trwania

Procedury:

1. Uczeń przedstawia pisemną prośbę rodziców o zwolnienie z lekcji w danym dniu.
2. Ucznia zwalnia wychowawca, a w przypadku jego nieobecności, dyrektor lub wicedyrektor szkoły, odnotowując ten fakt w dzienniku w rubryce dotyczącej frekwencji.
3. Nauczyciel zatrzymuje pisemną prośbę rodziców o zwolnienie ucznia z lekcji.

Zwalnianie uczniów z lekcji na zawody sportowe, konkursy przedmiotowe i inne konkursy organizowane przez szkołę

Założenia:

Uczeń, który jest zwolniony na zawody sportowe, konkursy przedmiotowe i inne konkursy organizowane przez szkołę, ma zaliczoną obecność w szkole.

Procedury:

1. Ucznia zwalnia nauczyciel odpowiedzialny za zorganizowanie wyżej wymienionych zajęć.
2. Nauczyciel sporządza listę uczniów zwolnionych i wywiesza ją 1 – 2 dni wcześniej na tablicy informacyjnej w pokoju nauczycielskim.
3. W przypadku odbywania się zawodów lub konkursu poza szkołą macierzystą nauczyciel wyznaczony jako opiekun jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo uczniów.
4. W przypadku krótszych zawodów lub konkursów, niż przewidziane w planie zajęcia dydaktyczne uczeń uczestniczy w pozostałych lekcjach, ale jest zwolniony z odpowiedzi.

Uskarżanie się ucznia na zły stan zdrowia

Procedury:

1. W przypadku złego stanu zdrowia ucznia nauczyciel kontaktuje się z rodzicami ucznia.
2. W przypadkach wymagających konsultacji lekarskiej nauczyciel powiadamia rodziców, ewentualnie wzywa pogotowie.
3. Informację o ewentualnym zwolnieniu ucznia nauczyciel odnotowuje w dzienniku lekcyjnym.

Używanie telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych

Założenia:

1. Zabrania się uczniom korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych w trakcie pobytu w szkole.

2. Zabrania się także filmowania i robienia zdjęć.
3. W czasie pobytu w szkole telefon komórkowy powinien być wyłączony.
4. Tylko w szczególnych przypadkach, za zgodą nauczyciela, uczeń może skorzystać z telefonu.
5. W przypadku nieregulaminowego korzystania z telefonu komórkowego nauczyciel ma prawo zastosować rozwiązania przewidziane w procedurze.

Procedura:

1. Nauczyciel przypomina o statutowym obowiązku zakazu korzystania z telefonów komórkowych na terenie szkoły.
2. Uczeń wyłącza telefon.
3. W sytuacji kiedy uczeń mimo zakazu korzysta z telefonu nauczyciel prosi o wyłączenie aparatu i położenie go na biurku w widocznym dla ucznia miejscu.
4. Nauczyciel odnotowuje zdarzenie w zeszycie uwag.
5. Nauczyciel po zakończonej lekcji lub dyżurze schodzi z uczniem do gabinetu dyrektora szkoły.
6. W obecności ucznia telefon zostaje zabezpieczony w kopercie i złożony do sejfu w gabinecie dyrektora gdzie jest przechowywany do momentu odebrania go przez rodziców /prawnych opiekunów/.
7. Uczeń za łamanie zasad szkolnych zostaje ukarany zgodnie z zapisami Statutu.

Wagary

Założenia:

1. Nauczyciele są zobowiązani do sprawdzania obecności uczniów na każdej lekcji.
2. Wychowawca klasy codziennie kontroluje stan obecności swoich podopiecznych (jeżeli w danym dniu jest nieobecny – czyni to w dniu następnym), w celu wykrycia wagarów.

Procedury:

1. Po wykryciu wagarów wychowawca natychmiast nawiązuje kontakt z rodzicami/opiekunami w celu poinformowania i podjęcia dalszych działań oraz sporządza notatkę służbową (notatka jest przechowywana w dokumentacji wychowawcy klasy)
2. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem
3. Wychowawca przeprowadza z rodzicami (prawnymi opiekunami) rozmowę wyjaśniającą w celu ustalenia przyczyn nieobecności ucznia w szkole.
4. Wychowawca, w przypadku powtarzających się nieobecności ucznia, informuje o zaistniałej sytuacji pedagoga szkolnego i ustala termin spotkania z uczniem i jego rodzicami (prawnymi opiekunami).
5. Pedagog sporządza notatkę służbową.
6. Uczeń podpisuje kontrakt.
7. W przypadku niewywiązania się ucznia z podjętych zobowiązań pedagog wysyła upomnienie do rodziców.
8. W przypadku braku pożądaných efektów dyrektor szkoły powiadamia sąd, a w dalszej kolejności Wydział Edukacji Urzędu Gminy o nierealizowaniu przez ucznia obowiązku szkolnego.
9. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.

Uciezki grupy uczniów z zajęć lekcyjnych

Założenia:

1. Uciezka zbiorowa ma miejsce, gdy nieobecne jest przynajmniej 50% uczniów danej klasy.

Procedury:

1. Nauczyciel przekazuje informację dyrektorowi szkoły i zawiadamia o fakcie rodziców oraz pedagoga.
2. Wychowawca sporządza notatkę służbową wyjaśniającą okoliczności zdarzenia oraz wnioski do dyrektora o ukaranie uczniów.
3. Uczniowie zostają poddani karze przewidzianej w Statucie Szkoły.

Falszowanie dokumentów

Procedury:

1. Nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy.
2. Wychowawca informuje pedagoga i wzywa rodziców.
3. Wychowawca wraz z pedagogiem przeprowadzają z rodzicami rozmowę w obecności ucznia.
4. Pedagog sporządza notatkę służbową.
5. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszycie uwag.
6. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.
7. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Używanie e-papierosów oraz inhalatorów nikotyny

Procedura:

1. Nauczyciel/pracownik szkoły rekwiruje urządzenie i przekazuje je wychowawcy klasy.
2. Wychowawca przeprowadza z uczniem rozmowę i dokonuje wpisu do zeszytu uwag.
3. Wychowawca niezwłocznie informuje rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji oraz powiadamia ich o możliwości osobistego odebrania urządzenia.
4. W przypadku braku poprawy pedagog przeprowadza z uczniem kolejną rozmowę. W obecności dyrektora szkoły i rodzica zostaje z uczniem spisany kontrakt.
5. W przypadku braku poprawy w zachowaniu ucznia zostaje on poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.

Palenie papierosów

Procedury:

1. Nauczyciel/pracownik szkoły informuje wychowawcę o paleniu papierosów przez ucznia.
2. Wychowawca przeprowadza z uczniem rozmowę i dokonuje wpisu do zeszytu uwag.
3. W przypadku powtórzenia się sytuacji wychowawca przekazuje informację pedagogowi szkolnemu, który odnotowuje ten fakt w dokumentacji własnej.
4. W przypadku braku poprawy w zachowaniu ucznia wychowawca/pedagog powiadamia rodziców. Informuje ich, że dziecko zostaje poddane karze przewidzianej w Statucie Szkoły.
5. W przypadku braku poprawy pedagog przeprowadza z uczniem kolejną rozmowę. W obecności dyrektora szkoły i rodzica zostaje z uczniem spisany kontrakt.
6. W przypadku braku pożądaných rezultatów dyrektor podejmuje decyzję o powiadomieniu sądu.

Niszczenie mienia

Procedura:

1. Pracownik szkoły powiadamia wychowawcę, dyrektora oraz pedagoga.
2. Wychowawca wzywa rodziców, przeprowadza z nimi rozmowę w obecności ucznia oraz pedagoga.
3. Pedagog sporządza notatkę służbową.
4. Wychowawca ustala z rodzicami sposób i termin naprawienia wyrządzonych szkód i ustala termin spotkania.
5. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszycie uwag.
6. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.
7. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Agresja słowna, zastraszanie

Procedura:

1. Nauczyciel (pracownik szkoły) przekazuje wychowawcy klasy informację o zaistniałym fakcie.
2. Nauczyciel/wychowawca przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem.
3. W przypadku powtarzających się przejawów agresji słownej wychowawca informuje o fakcie rodziców i pedagoga oraz ustala termin spotkania.
4. Pedagog sporządza notatkę służbową.
5. Uczeń podpisuje kontrakt.
6. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.
7. W przypadku braku pożądaných efektów dyrektor powiadamia policję.

Wyludzanie pieniędzy

Procedura:

1. Nauczyciel (pracownik szkoły) przekazuje wychowawcy klasy informację o zaistniałym fakcie.
2. Wychowawca i pedagog podczas rozmowy z uczniami ustalają okoliczności zdarzenia.
3. Pedagog przekazuje informację dyrektorowi szkoły oraz powiadamia rodziców i ustala termin spotkania.
4. Pedagog sporządza notatkę służbową
5. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszycie uwag.
6. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.
7. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Pobicia, bójki

Procedura:

1. Pracownik szkoły, w razie konieczności, zapewnia poszkodowanym opiekę medyczną.
2. Przekazuje informację pedagogowi oraz wychowawcy klasy i dokonuje wpisu do zeszytu uwag.
3. Wychowawca i pedagog podczas rozmowy z uczniami ustalają okoliczności zdarzenia.
4. Pedagog przekazuje informację dyrektorowi szkoły oraz powiadamia rodziców.
5. Pedagog sporządza notatkę służbową
6. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszycie uwag.
7. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły
8. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Kradzież

Procedura:

1. Nauczyciel przekazuje informację pedagogowi oraz wychowawcy klasy.
2. Wychowawca i pedagog podczas rozmowy z uczniami ustalają okoliczności zdarzenia.
3. Pedagog przekazuje informację dyrektorowi szkoły oraz powiadamia rodziców i ustala termin spotkania.
4. Pedagog sporządza notatkę służbową.
5. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszytach uwag.
6. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.
7. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Podejrzenie o posiadanie narkotyków

Procedura:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawcy, pedagoga, dyrektora, itp.) ma prawo prosić, aby uczeń pokazał mu substancję, którą posiada. Nauczyciel nie ma prawa przeszukać odzieży ani teczek ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. Nauczyciel powiadamia pedagoga, dyrektora oraz wzywa rodziców (opiekunów prawnych) ucznia.
3. Pedagog sporządza notatkę służbową
4. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszytach uwag.
5. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły
6. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Znalezienie przez nauczyciela lub pracownika obsługi substancji przypominającej wyglądem narkotyk.

Procedura:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem. Do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Nauczyciel powiadamia o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły i policję
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i relacjonuje przebieg zdarzenia oraz spisuje notatkę służbową z zajścia.

Uczeń podejrzany o posiadanie substancji psychoaktywnych

1. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie substancji psychoaktywnych nauczyciel/ pracownik szkoły musi odizolować go od innych osób, równocześnie nie pozostawiając go samego.
2. Nauczyciel/ pracownik szkoły niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły i wychowawcę lub pedagoga
3. Nauczyciel wzywa rodziców i Policję.
4. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni, ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczycielowi nie wolno samodzielnie wykonać czynności przeszukania – czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
5. W przypadku dobrowolnego oddania substancji przez ucznia nauczyciel zabezpiecza ją do momentu przyjazdu Policji.
6. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając dokładną notatkę.
7. W dalszym etapie postępowania należy udzielić wsparcia i pomocy dziecku i rodzicom, poprzez zastosowanie interwencji profilaktycznej.

Podejrzenie, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających

Procedura:

1. Nauczyciel /pracownik szkoły, który zauważył, że uczeń może być pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, izoluje go i zapewnia pomoc medyczną.
2. Nauczyciel /pracownik szkoły powiadamia dyrektora szkoły, wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego, rodziców ucznia.
3. Pedagog ustala termin spotkania z uczniem i jego rodzicami, na którym zostanie podpisany kontrakt.
4. Pedagog sporządza notatkę służbową.
5. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszytach uwag.
6. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły
7. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Samookaleczenia i próby samobójcze

Procedura:

1. Nauczyciel/ pracownik szkoły ustala okoliczności zdarzenia.
2. Nauczyciel izoluje ucznia od reszty klasy i zapewnia wszystkim bezpieczeństwo.
3. Nauczyciel powiadamia dyrektora, który w razie potrzeby wzywa pomoc (pogotowie, policję, straż) oraz zawiadamia rodziców.
4. Pedagog przekazuje rodzicom informację o możliwościach uzyskania przez nich pomocy psychologiczno-terapeutycznej.
5. Pedagog sporządza notatkę służbową z przebiegu rozmowy z rodzicami.
6. Rodzice podpisują zobowiązanie zapewnienia dziecku pomocy terapeutycznej.
7. Dyrektor podejmuje decyzję o skierowaniu pisma do sądu.

Posiadanie niebezpiecznych przedmiotów

Procedura:

1. Nauczyciel/pracownik szkoły żąda od ucznia oddania niebezpiecznego przedmiotu.
2. Nauczyciel (pracownik szkoły) powiadamia dyrektora szkoły, wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego.
3. Pedagog lub wychowawca informuje rodziców ucznia.
4. Pedagog ustala termin spotkania z uczniem i jego rodzicami, na którym zostanie podpisany kontrakt.
5. Pedagog sporządza notatkę służbową.
6. Wychowawca odnotowuje zdarzenie w zeszycie uwag
7. Uczeń zostaje poddany karze przewidzianej w Statucie Szkoły.
8. Dyrektor podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

Znalezienie na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych i niebezpiecznych substancji

Procedura:

1. Nauczyciel uniemożliwia dostęp osób postronnych do znalezionych materiałów.
2. Nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły
3. Dyrektor ogłasza ewakuację szkoły zgodnie z opracowaną procedurą.
4. Dyrektor powiadamia służby ratownicze (straż pożarną, policję).

Cyberprzemoc

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Osobą zgłaszającą fakt prześladowania (cyberprzemocy) może być poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie—świadkowie zdarzenia, nauczyciele, pracownicy szkoły.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia.

Nauczyciel, pracownik szkoły posiadający wiedzę o zjawisku cyberprzemocy przekazuje informację wychowawcy klasy, który informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora. Dyrektor, pedagog szkolny i wychowawca dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie. Nauczyciel informatyki w procedurze interwencyjnej, o ile to możliwe, zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy

3. Identyfikacja sprawcy:

Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy. W sytuacji kiedy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, szkoła powiadamia policję oraz rodziców poszkodowanego ucznia.

4. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć następujące działania: - przeprowadzić rozmowę z uczniem, której celem jest ustalenie okoliczności zajścia, wspólnie zastanowić się nad jego przyczynami i poszukać rozwiązania sytuacji konfliktowej; - omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane; - zobowiązać sprawcę do zaprzestania swojego działania i usunięcia z Sieci szkodliwych materiałów; - ustalić ze sprawcą sposób zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.

Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy. Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy. Rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.

We współpracy z rodzicami należy opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz

konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

5. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy:

Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje kary zawarte w statucie szkoły, takie same, jak w przypadku każdego rodzaju przemocy. Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę: - rozmiar i rangę szkody — czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z Sieci, itp.; - czas trwania prześladowania — czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent; - świadomość popełnianego czynu — czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze oraz jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości, itp.; - motywację sprawcy — należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie; - rodzaj rozpowszechnianego materiału.

6. Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną udzielaną przez pedagoga, wychowawcę. W razie potrzeby należy poinformować ucznia i jego rodziców o miejscach, w których może zostać objęty specjalistyczną poradą i opieką.

Po zakończeniu interwencji wychowawca wraz z osobą udzielającą pomocy monitorują sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocy bądź odwetowe ze strony sprawcy.

Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy zostają poinformowani o problemie, podjętych działaniach szkoły i, w miarę potrzeb, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów.

7. Sporządzenie dokumentacji z zajścia:

Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia.

Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy) powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.

Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.).

8. Powiadomienie sądu rodzinnego:

Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do 34 szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny i policję.

NIEBIESKA KARTA

1. Szkoła zobowiązana jest do uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty”, w przypadku

uzasadnionego podejrzenia o stosowanie przemocy w rodzinie.

2. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" Przez pracownika pedagogicznego (który pierwszy posiada informacje o fakcie stosowania przemocy w rodzinie danego ucznia) w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

3. W przypadku braku możliwości wypełnienia formularza "Niebieska Karta - A" z uwagi na nieobecność osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie.

4. W przypadku gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest niewykonalne, wypełnienie formularza "Niebieska Karta - A" następuje bez udziału tej osoby.

5. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

6. Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.

7. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, Czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, zwane dalej "działaniami", Przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.
8. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie Wobec 35 „NIEBIESKA KARTA” dziecka, są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej .
9. Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte Przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności psychologa.
10. Po wypełnieniu formularza "Niebieska Karta - A" osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz "Niebieska Karta - B".
11. Jeżeli osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest dziecko, formularz "Niebieska Karta - B" przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.
12. Formularza "Niebieska Karta - B" nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie!!!!
13. Przekazanie wypełnionego formularza "Niebieska Karta - A" do przewodniczącego Zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.
14. Kopię wypełnionego formularza "Niebieska Karta - A" pozostawia się u wszczynającego procedurę

ZGŁOSZENIE SIĘ DO SZKOŁY PO DZIECKO NIETRZEŻWEGO RODZICA

1. Nauczyciel, pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia zatrzymuje dziecko w szkole, a rodzica prosi o przejście do gabinetu dyrektora szkoły. Dziecko w tym czasie przebywa w świetlicy szkolnej lub pod opieką wyznaczonego pracownika szkoły.
2. Dyrektor przeprowadza rozmowę z rodzicem i w przypadku potwierdzenia Niepokojącego zachowania rodzica zawiadamia policję, która odbiera dziecko i rodzica ze szkoły.

3. Dyrektor we współpracy z policją kontaktuje się z innym dorosłym członkiem rodziny, który będzie zdolny sprawować właściwą opiekę nad dzieckiem.
4. W przypadku nieobecności dyrektora czynności te wykonuje nauczyciel będący Świadkiem zdarzenia. Nauczyciel/ pracownik szkoły, będący świadkiem zdarzenia zgłasza sytuację pedagogowi szkolnemu, który sporządza notatkę z przebiegu zajęcia i przekazuje Informacje do GOPS-u, a w przypadku powtarzania się takiej sytuacji zawiadamia Sąd Rodzinny i Nieletnich.

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU PODEJRZENIA WYSTĘPOWANIA WSZAWICY W SZKOLE

1. Dyrektor szkoły po otrzymanej informacji o przypadku wystąpienia wszawicy w szkole (od nauczyciela, wychowawcy, higienistki) przekazuje wszystkim rodzicom komunikat o konieczności systematycznego sprawdzania czystości skóry głowy i włosów u dzieci.
2. Dyrektor szkoły zarządza dokonanie przez higienistkę przeglądu czystości skóry głowy i włosów u wszystkich dzieci w grupie lub w klasie z zachowaniem zasady dyskrecji, godności osobistej, intymności (kontrola indywidualna w wydzielonym pomieszczeniu). Kontrola może również zostać przeprowadzona z inicjatywy higienistki szkolnej;
3. Higienistka zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono, zauważono wszawicę o konieczności podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych skóry głowy. W razie potrzeby instruuje rodziców o sposobie działań, informuje też o konieczności poddania się kuracji wszystkich domowników i monitoruje skuteczność działań; jednocześnie informuje dyrektora placówki o wynikach kontroli i skali zjawiska.
4. W razie potrzeby dyrekcja szkoły może zorganizować działania edukacyjne dotyczące ww. problematyki skierowane do dzieci, rodziców/ opiekunów.
5. W przypadku, gdy rodzice zgłoszą trudności w przeprowadzeniu kuracji (np. brak środków na zakup preparatu), dyrektor szkoły lub placówki we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej, udzielają rodzicom lub opiekunom niezbędnej pomocy.
6. W sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań, higienistka

zawiadamia o tym dyrektora szkoły w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków (zawiadomienie ośrodka pomocy społecznej o konieczności wzmocnienia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych przez rodziców dziecka oraz udzielenia potrzebnego wsparcia).

7. W razie potrzeby, w trudnych sytuacjach (duży zasięg występowania wszawicy, przewlekłe jej występowanie, trudne do rozwiązania przypadki) dyrekcja szkoły może zwrócić się o ukierunkowanie działań w rozwiązywaniu problemu do właściwej terenowo powiatowej stacji sanitarno - epidemiologicznej.

POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ CHOREGO W SZKOLE

1. Problemy zdrowotne zgłaszane przez uczniów. W przypadku, gdy uczeń zgłasza Wystąpienie problemu zdrowotnego (np. dolegliwości bólowych), inny wybrany przez nauczyciela uczeń powiadamia pracownika sekretariatu. Pracownik sekretariatu, lub inny wyznaczony pracownik szkoły, przejmuje opiekę nad chorym uczniem.

Po rozmowie z uczniem, dyrektor szkoły lub nauczyciel sprawujący nad nim opiekę zawiadamia rodziców/ opiekunów prawnych.

2. Stany nagłe- natychmiastowa interwencja lekarska. W przypadku, gdy stan zdrowia Dziecka wymaga natychmiastowej interwencji lekarskiej nauczyciel, dyrektor szkoły zobowiązani są do podjęcia działań pomocy przedmedycznej w zakresie posiadanych umiejętności oraz wezwania karetki pogotowia ratunkowego. Jednocześnie, obowiązkiem tych osób jest zawiadomienie rodziców/ opiekunów prawnych.

3. Podawanie leków uczniom z chorobą przewlekłą. W odniesieniu do ucznia z chorobą przewlekłą, kiedy występuje konieczność stałego podawania mu leków w szkole, rodzice dziecka (przed przyjęciem go do placówki) zobowiązani są do przedłożenia informacji:

- a) na jaką chorobę dziecko choruje,

- b) jakie leki na zlecenie lekarza zażywa (nazwa leku, sposób dawkowania),

- c) konieczne jest również dołączenie zlecenia lekarskiego oraz pisemnego

upoważnienia do podawania dziecku leków; - w sytuacji, gdy stan zdrowia dziecka wymaga podania leku lub wykonania innych czynności (np. kontroli poziomu cukru we krwi u dziecka chorego na cukrzycę; podawanie leku drogą wziewną dziecku choremu na astmę) - czynności te mogą być wykonywane przez samo dziecko, rodzica lub upoważnionego nauczyciela, jeżeli

odbyły przeszkolenie w tym zakresie. Osoby przyjmujące zadanie muszą wyrazić na to zgodę, zaś posiadanie wykształcenia medycznego nie jest wymogiem koniecznym. Delegowanie przez rodziców uprawnień do wykonywania czynności związanych z opieką nad dzieckiem oraz zgoda pracownika szkoły i zobowiązanie do sprawowania opieki winny mieć formę umowy (ustnej lub pisemnej) pomiędzy rodzicami dziecka przewlekle chorego, a pracownikiem szkoły

POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY ULEGŁ WYPADKOWI NA TERENIE SZKOŁY

Wypadek ucznia- nagłe zdarzenie powodujące uraz wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły i poza terenem szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli)

1 Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:

- a) niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy,
- b) nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów,
- c) niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły,
- d) nauczyciel zapewnia nadzór nad dziećmi, jeżeli wymaga tego sytuacja (prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali lub innego pracownika szkoły)

2. O wypadku dyrektor szkoły lub nauczyciel pod opieką którego przebywał uczeń w chwili wypadku powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Zdarzenie odnotowuje się w zestawieniach wypadkowości za dany rok szkolny.

Powiadomienia może również dokonać inny, upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

4. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel lub dyrektor powiadamiając rodzica o zdarzeniu ustala z nim:

- a) potrzebę wezwania pogotowia,

b) potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica,

c) godzinę odbioru dziecka ze Szkoły w dniu zdarzenia

4. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dokumentacji szkolnej, o której mowa w pkt2.

5. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) nauczyciel lub dyrektor szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.

6. W przypadku braku kontaktu z rodzicem i potrzeby wezwania pogotowia ratunkowego wyznaczony przez dyrektora szkoły nauczyciel przejmuje opiekę nad uczniem podczas transportu karetką do szpitala do czasu przybycia rodzica do szpitala.

7. O wypadku zawiadamia się :

a) rodziców (prawnych opiekunów) poszkodowanego,

b) organ prowadzący szkołę,

c) współpracującego ze szkołą pracownika służby bhp,

d) społecznego inspektora pracy,

e) radę rodziców.

8. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.

9. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie inspektora sanitarnego.

10. Zawiadomień, o których mowa w ust. 7 - 9 dokonuje dyrektor bądź upoważniony przez niego pracownik szkoły.

11. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.

12. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

13. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach popołudniowych, wieczornych (biwaki, dyskoteki, itp.) lub poza terenem szkoły(gdy nie ma dyrekcji)- wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie. O zdarzeniu niezwłocznie zawiadamia dyrektora, a następnie rodziców.

14. Dyrektor szkoły powołuje członków zespołu powypadkowego.

a) w skład zespołu wchodzi współpracujący ze szkołą pracownik służby

bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społeczny inspektor pracy,

b) jeżeli z jakichkolwiek powodów nie jest możliwy udział w pracach zespołu jednej z osób, o której mowa w pkt a, dyrektor powołuje w jej miejsce innego pracownika szkoły lub placówki przeszkolonego w zakresie bhp,

c) jeżeli w składzie zespołu nie mogą uczestniczyć ani pracownik służby bhp ani społeczny inspektor pracy w skład zespołu wchodzi: dyrektor oraz pracownik szkoły lub placówki przeszkolony w zakresie bhp;

d) w składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty, rady rodziców;

e) przewodniczącym zespołu jest pracownik służby bhp, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu - społeczny inspektor pracy; jeżeli w zespole nie uczestniczy ani pracownik służby bhp ani społeczny inspektor pracy przewodniczącym zespołu spośród pracowników szkoły lub placówki wyznacza dyrektor;

f) zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową:

– pozyskuje informację poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga szkolnego), sporządza protokół

– pozyskuje informację od świadków wypadku i sporządza protokoły jeżeli świadkami są uczniowie – pozyskanie informacji odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga szkolnego, a protokół odczytuje się w obecności ucznia – świadka i jego rodziców

– sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku (dotyczy sytuacji określonej w pkt 11)

– uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek

– uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku

– sporządza protokół powypadkowy wg obowiązującego wzoru MEN

42

– protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły

g) w sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu;

członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym,

- h) z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się rodziców (opiekunów prawnych) poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają ten fakt podpisem w protokole
- i) protokół doręcza się rodzicom (opiekunom prawnym) poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają to podpisem w protokole,
- j) organowi prowadzącemu i kuratorowi oświaty protokół powypadkowy doręcza się na ich wnioski, jeden egzemplarz protokołu powypadkowego pozostaje w szkole; w ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu), zastrzeżenia składa się ustnie do protokołu powypadkowego lub na piśmie przewodniczącemu zespołu,
- k) zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności:
- niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego,
  - sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy
- l) zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący, po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może:
- zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub
- Przeprowadzenie określonych czynności dowodowych,
- powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

14. Dyrektor Szkoły prowadzi rejestr wypadków wg wzoru określonego przez MEN.

43

15. Dyrektor Szkoły omawia z pracownikami Szkoły okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobieżenia im.

WYSTĄPIENIE PRZYPADKU PEDOFILII W SZKOLE

Procedura:

Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska.

1. Pierwszym kroku po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga/psychologa szkolnego.

2. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji
3. następnie dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu.
4. Wychowawcy klas oraz pedagodzy szkolni winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie.
5. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawy molestowania.
6. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia).
7. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
8. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.
9. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga w celu zapewnienia opieki na uczennicą/ucznem.

ROZPOWSZECHNIANIE PORNOGRAFII W SZKOLE PRZEZ UCZNIĄ

Procedura:

1. W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.

3. Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
4. Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań
5. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne
6. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

PRZYPADEK PROSTYTUCJI W SZKOLE LUB WŚRÓD UCZNIÓW

Procedura:

1. W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły.
2. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
3. W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
4. Wychowawca winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
5. Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach

demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły winien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).

6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem i itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły winien powiadomić sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

PRZYPADEK NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW W SZKOLE

Procedura:

Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.

1. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach
2. Wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
3. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim
4. Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
5. W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań

wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.

6. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

POPEŁNIENIE PRZEZ UCZNIA CZYNU KARALNEGO

Przypadek dotyczy czynów zabronionych przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich rozumianych jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w artykułach:

- art. 50a – posiadanie noża, maczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w miejscu publicznym,
- 36
- art. 51 – zakłócenie spokoju lub porządku publicznego,
  - art. 69 – umyślne niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków,
  - art. 74 – niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków ostrzegawczych,
  - art. 76 – rzucanie przedmiotami w pojazd mechaniczny,
  - art. 85 – samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzanie znaków,
  - art. 87 – prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu,
  - art. 119 – kradzież lub przywłaszczenie,
  - art. 122 – paserstwo czyli nabycie mienia, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży,
  - art. 124 – niszczenie lub uszkodzanie cudzej rzeczy,
  - art. 133 – spekulacja biletami, tzw. konik,
  - art. 143 – utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego.

Procedura:

1. Osoba będąca świadkiem / dostrzegła zagrożenie /zobowiązania jest do powiadomienia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
3. W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez niego osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców ucznia o zaistniałym przypadku.
5. Dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznana. Do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji.

PRZYPADEK UCZNIA BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

Sytuacja, w której uczeń stał się ofiarą czynu karalnego zabronionego przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Procedura:

1. Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.
2. Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.
3. Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
4. W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie

psychologiczne.

DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH I NIELEGALNYCH

Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc i promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawoływanie do samookaleceń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych)

Telefony/kontakty alarmowe krajowe:

Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet@dyzurnet.pl, tel. 801 615 005, Policja 997

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję oraz zgłosić go do serwisu Dyżurnet (dyzurnet.pl).

2. Identyfikacja sprawcy(-ów):

W identyfikacji sprawców kluczowe znaczenie odgrywać będą zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim występują na ogół: twórca treści (np. pornografii) oraz osoby, która udostępniły je dziecku. Często osobami tymi są rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest

poinformowanie wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.

3. Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły:

W przypadku udostępniania (szerowania, dzielenia się) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/ niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań. Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.

4. Aktywności wobec ofiar zdarzenia:

Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać w warunkach jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W jej trakcie należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści. Należy koniecznie powiadomić ich rodziców lub opiekunów prawnych o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach z wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz udzielającymi wsparcia. W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka z nimi. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podsuwanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego. Np. kontakty z osobami handlującymi narkotykami czy proces rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy.

5. Aktywności wobec świadków:

W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole, wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.

6. Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi:

W przypadku naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka - niezwłocznie powiadomić Policję

7. Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi:

Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

NARUSZENIA PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA I PRACOWNIKA SZKOŁY

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą:

Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły. Należy zwrócić uwagę, iż podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych), szantażu (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania korzyści (np. usługi premium SMS). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia:

Gdy sprawcą jest uczeń - kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą lub Szkolnym Mentorem Bezpieczeństwa Cyfrowego. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony

dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.

2. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności - w działaniu tym ucznia i/lub jego rodzica/opiekuna prawnego powinien wspierać Szkolny Mentor Bezpieczeństwa Cyfrowego. Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych z prawem należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów online lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.

3. Identyfikacja sprawcy(-ów):

W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz na spełnianie przesłanki, iż sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej należy je zabezpieczyć i przekazać Policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać winna Policja. W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo – edukacyjnych uzgodnionych rodzicami.

4. Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły:

Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinny być przeprosiny złożone osobie poszkodowanej. Celem takich działań winno być nie

tylko nabycie odpowiedniej wiedzy przez ucznia na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na akceptującą szacunek dla wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła winna podjąć niezależnie od powiadomienia Policji/ sądu rodzinnego. Dyrekcja szkoły winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń - sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. W takim przypadku dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej adwokata lub radcy prawnego.

5. Aktywności wobec ofiar zdarzenia:

Ofiary incydentów należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi - opieką pedagogiczno-psychologiczną i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.

6. Aktywności wobec świadków:

Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi oraz ryzyko penalizacji.

7. Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi:

Gdy naruszenie prywatności, czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice dzieci winni o nim powiadomić Policję.

8. Współpraca ze służbami placówkami specjalistycznymi:

W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.

ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA DZIECI W ZWIĄZKU Z NADMIERNYM KORZYSTANIEM Z INTERNETU

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis):

Infoholizm (sieciolizm) – nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę korzystanie z zasobów Internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) i portali społecznościowych przez dzieci. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego (np. choroby oczu, padaczka ekranowa, choroby kręgosłupa) i psychicznego (irytacja, rozdrażnienie, spadek sprawności psychofizycznej, a nawet depresja), zaniedbywaniu codziennych czynności, oraz osłabianiu relacji rodzinnych i społecznych.

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia:

Infoholizm stwierdza najczęściej rodzic lub opiekun prawny dziecka. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej. Kluczowe są tutaj pozostałe objawy wskazane wyżej. Nauczyciele w szkole także powinni zainteresować się przypadkami dzieci nieangażujących się w życie klasy, a poświęcającymi wolne chwile na kontakt online lub przychodzącymi do szkoły po nieprzespanej nocy. Rzadziej zgłoszeń można się spodziewać od rówieśników dziecka nadmiernie korzystającego z sieci.

2. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

Reakcja szkoły powinna polegać w pierwszych krokach na ustaleniu skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z zasobów Internetu wywołało u dziecka (np. gorsze oceny w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami). Celem tych ustaleń jest wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązywania problemu - z udziałem specjalistów (lekarzy, terapeutów) lub bez – wyłącznie w szkole. W początkowej fazie popadania w uzależnienie

do Internetu należy koncentrować się na wsparciu udzielonym w rodzinie i w szkole (psycholog/pedagog szkolny, wychowawca).

3. Aktywności wobec ofiar zdarzenia:

Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką przez pedagoga/psychologa szkolnego. Pierwszym jej etapem będzie rozmowa (rozmowy) ze specjalistą, która pozwoli zdiagnozować poziom zagrożenia, określić przyczyny popadnięcia w nałóg (np. sytuacja domowa, brak sukcesów edukacyjnych w szkole, izolacja w środowisku rówieśniczym) i ukazać specyfikę przypadku. Każde dziecko, u którego podejrzewa się nałóg korzystania z Internetu powinno zostać profesjonalnie zdiagnozowane przez psychologa szkolnego. Czasem warto w tym zakresie skorzystać z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Dziecku w trakcie wsparcia należy zapewnić komfort psychiczny - o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych muszą zostać powiadomieni wszyscy uczyć go i oceniający nauczyciele. O ile nie wiedzą o problemie swojego dziecka, niezbędne jest powiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych dziecka i omówienie z nimi wspólnych rozwiązań. Tylko synergiczne współdziałanie rodziców i szkoły może zagwarantować powodzenie podejmowanych działań wspierających dziecko.

4. Aktywności wobec świadków:

Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, należy im w rozmowie zwrócić uwagę na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapelować o codzienne wsparcie dla dziecka dotkniętego problemem, a także o informowanie wychowawcy w przypadku wystąpienia kolejnych przypadków u innych dzieci.

5. Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi:

W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko powinno zostać skierowane przez szkołę, w bliskiej współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. W części przypadków może się okazać konieczna diagnoza i terapia lekarska.

NAWIĄZYWANIE NIEBEZPIECZNYCH KONTAKTÓW W INTERNECIE - UWODZENIE, ZAGROŻENIE PEDOFILIA

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis):

Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).

Telefony alarmowe krajowe:

Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100 Zgłaszanie nielegalnych treści: Dyżurnet, dyzurnet.pl

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia:

Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/opiekunowie prawni dziecka lub osoby zajmujące się „poszukiwaniem pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim - na Policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary. Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji - szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu online, przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.

2. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie –

bezzwłocznie - należy dokonać zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.

3. Identyfikacja sprawcy(-ów):

Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez Internet.

4. Aktywności wobec sprawców ze szkoły/ spoza szkoły:

Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ew. świadkami.

5. Aktywności wobec ofiar zdarzenia:

W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także werbunku do grupy terrorystycznej należy przed wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobne wsparcie winno być udzielone w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmacniane poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją w Internecie należy powiadomić rodziców. Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi. W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego przez wychowawcę/ pedagoga/psychologa/osobę ze szkoły, do której dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je Policji. Należy upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa. Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej. Wszelkie działania szkoły wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.

6. Aktywności wobec świadków:

Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.

7. Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi.

W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 –

obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego.

8. Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi.

W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

SEKSTING, PROWOKACYJNE ZACHOWANIA I AKTYWNOŚĆ SEKSUALNA JAKO ŹRÓDŁO DOCHODU OSÓB NIELETNICH

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą:

Seksting to przesyłanie drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub publikowanie np. w portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć, o kontekście seksualnym, erotycznym i intymnym.

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia:

Zgłoszeń przypadków sekstingu dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni dziecka - ofiary. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od jej samej lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także potencjalna penalizacja sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Czasami zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające.

2. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:

Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej – lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane

jako narzędzie cyberprzemocy

3. Identyfikacja sprawcy (-ów):

Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów - przesyłanych zdjęć, czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a). Jako, że seksting jest karalny, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.

4. Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły:

Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.

Rodzaj 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało ostrzejsze konsekwencje, w tym prawne.

Rodzaj 2. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektorze placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (par. 2020 Kodeksu Karnego), dlatego też dyrektor placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu na Policję i/lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.

Rodzaj 3. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne – konieczne zgłoszenie takiego przypadku na Policję. W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy, należy dodatkowo zastosować procedurę: Cyberprzemoc. Decyzja o ewentualnym poinformowaniu opiekunów powinna być podejmowana przez pedagoga/psychologa, biorącego pod uwagę dobro małoletnich, w zależności od charakteru sytuacji.

5. Aktywności wobec ofiar zdarzenia:

Pierwszą reakcją szkoły i rodziców, obok dokumentacji dowodów, winno być otoczenie wszechstronną, dyskretną opieką psychologiczno - pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie

odpowiednich działań wychowawczych, w przypadku upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności i przeżytego stresu.

6. Aktywności wobec świadków:

Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym – np. poprzez przesłanie MMS do uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację w portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary.

7. Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi:

W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły jest zobowiązane do powiadomienia o tym zdarzeniu Policji lub sądu rodzinnego.

8. Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi:

Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.

**BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE,
NIEUMIEJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZIWYCH OD
NIEPRAWDZIWYCH, SZKODLIWOŚĆ REKLAM**

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis):

Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych w forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzi może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających temat „ściągi” i „bryków”), a także utrwalenia się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych.

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia:

Uczniowie nie umiejący odróżniać prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie winni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów. Często taka postawa ujawnia się podczas przygotowania prac domowych i jest stosunkowo łatwa do zidentyfikowania przez oceniającego je nauczyciela.

2. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych, każdorazowo winno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i sprostowane. Przypadki spektakularne powinny być archiwizowane przez nauczycieli i wykorzystywane podczas zajęć z edukacji medialnej (informacyjnej).

3. Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły:

Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i - w miarę możliwości – rozpowszechnienie ich w Internecie, w portalach o zbliżonej tematyce.

4. Aktywności wobec ofiar zdarzenia i świadków:

Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne - edukację medialną (informacyjną), zarówno w formie zajęć pozalekcyjnych, jak i w trakcie lekcji przedmiotów nieinformatycznych (np. historii, języka polskiego, wychowania w rodzinie) przez wszystkie lata nauki ucznia w szkole. Zajęcia w szkole mogą mieć charakter kilkuminutowych elementów edukacji medialnej wplecionej w lekcje o innej tematyce i/lub lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji medialnych.

ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis):

Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochopnego spełnienia nieuzasadnionych roszczeń (tzw. copyright trolling).

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia:

W zależności od okoliczności oraz zaawansowania problemu, w którym doszło do ujawnienia sprawy, zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego np. wezwania z Policji lub prokuratury). Przyjęcie zgłoszenia dokonanego w sposób nieformalny powinno zaowocować powstaniem bardziej formalnego śladu, w postaci np. notatki służbowej, zakomunikowania przełożonemu itd. w zależności od wagi sprawy. Na wstępnym etapie należy przede wszystkim unikać wdawania się w argumentację, pochopnego przyznawania roszczeń lub spełniania żądań, piętnowania domniemanych sprawców itd. bez ustalenia wszystkich okoliczności sprawy, w razie potrzeby w konsultacji z prawnikiem. Prawo autorskie jest regulacją skomplikowaną, a sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich często w bardzo odmienny sposób, dlatego w większości przypadków uzyskanie fachowej pomocy prawnej jest wysoce wskazane. Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach internetowych szkoły, poza zakresem dozwolonego użytku, przez jej pracowników bądź uczniów. W przypadku naruszeń dokonanych przez uczniów szkoła nie może występować w roli sędziego - dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym. Szkoła powinna na każdym etapie skupić się na swojej roli edukacyjno-wychowawczej poprzez organizację lekcji na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.

2. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

Należy zebrać informacje przede wszystkim o: osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.) wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku)

- Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy

podjąć kontakt z odpowiednimi służbami celem ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób. Taki kontakt najlepiej przeprowadzać za pośrednictwem adwokata lub radcy prawnego.

- Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy powoływane tam dowody nie zostały zmanipulowane,

3. Identyfikacja sprawcy(-ów):

Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być Policja i prokuratura. Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich rolach ani też wkraczać w ich kompetencje. Szkoła powinna skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując otrzymanie zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje tę konkretną sytuację.

4. Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły:

Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.

5. Aktywności wobec ofiar zdarzenia:

Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub inne kompromisowe zakończenie powstałego sporu. Np. w przypadku, gdy ofiarą jest osoba ze szkoły, autorytet szkoły może pomóc w skłonieniu sprawcy do zaprzestania naruszeń.

Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.

6. Aktywności wobec świadków:

Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać ich zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.

7. Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi:

Ponieważ, co do zasady dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamiać Policję lub

składać powództwo. Stosownie do wskazanej wyżej roli mediatora, szkoła powinna zaangażować się natomiast przede wszystkim w ułatwienie zakończenia sporu bez takiej eskalacji.

8. Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi:

Warto rozważyć zorganizowanie szkoleń lub warsztatów z zakresu prawa autorskiego w internecie dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole.

9. Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi:

Zależnie od okoliczności, może być wskazana asysta sprawcy bądź ofiary przy kontakcie z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa. Ponadto, stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług (do czego jednak może być potrzebne postanowienie sądowe).

**ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO SIECI, KOMPUTERÓW I
ZASOBÓW ONLINE**

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis):

Kategoria technicznych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego obejmuje obecnie szerokie spectrum problemów: (1) ataki przez wirusy, robaki i trojany, (2) ataki na zasoby sieciowe (hakerstwo, spyware, crimeware, exploit, ataki słownikowe i back door, skanowanie portów, phishing, pharming, sniffing, spoofing, ataki Denial of service (DoS), rootkit) i ataki socjotechniczne. Na styku z zagrożeniami technicznymi lokalizują się zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników np. używanie łatwych do odgadnięcia haseł, pozostawianie komputerów włączonych bez opieki, czy brak zabezpieczeń na wypadek braku energii elektrycznej.

SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia:

W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrekcji. Kluczowe znaczenie ma zebranie i zabezpieczenie przez specjalistę

dowodów w formie elektronicznej.

2. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów:

Szczegółowy opis procedur reagowania na wystąpienie w szkole różnorodnych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego powinien zostać zawarty w dokumencie „polityka bezpieczeństwa cyfrowego” danej szkoły stanowiącej element Szkolnego Planu Zapewnienia Bezpieczeństwa Cyfrowego. W części przypadków szkoła poradzi sobie we własnym zakresie, w niektórych konieczne będzie skorzystanie z zewnętrznego wsparcia wyspecjalizowanych firm.

3. Identyfikacja sprawcy(-ów):

Identyfikację sprawców ataku należy pozostawić specjalistom – informatykom. W sytuacji, gdy incydent spowodował szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych należy powiadomić Policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.

4. Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły:

Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, o zaistniałej sytuacji należy powiadomić ich rodziców, zaś wobec nich podjąć działania wychowawcze. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), należy taki przypadek zgłosić na Policję.

5. Aktywności wobec świadków:

O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.

6. Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi:

W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent na Policji.

7. Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi:

W przypadkach zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez trojany) lub strat (np. utrata danych z e-dziennika) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie.